

Josiah Tattnall, Jr. (14. června 1794 – 14. června 1871)

Autor: Lawson Wellborn

Jméno Josiaha Tattnalla mladšího dobře znají nadšenci do námořních dějin a studenti „války mezi státy.“ Svého času se těšil tak vysoké úctě, že po něm ve 20. století byly pojmenovány hned dvě americké válečné lodě. Dnes se však ocitl v nemilosti dějinného soudu: Upřednostnil totiž rasu a krev před politikou, nejprosluleji za druhé opiové války v Číně. Co mu kdysi zajistilo obdiv celé Británie, by z něj dnes učinilo páriu.

Josiah Tattnall, Jr. se narodil roku 1794 na plantáži Bonaventure nedaleko georgijského Savannah. Georgia byla nejmladší z třinácti kolonií, vznikla teprve roku 1732, pouhých 44 let před Deklarací nezávislosti.

Jeho otec Josiah starší v počátcích Americké války za nezávislost zůstal věrný koruně, nechtěl však prolévat krev svých příbuzných z Georgie. Rodina se tedy přesunula do Británie, kde Tattnall (Sr.) studoval na Etonu. Dostal nabídku důstojnické hodnosti v Královském námořnictvu, kterou však odmítl. Tattnall starší se nakonec rozhodl přidat ke svým v Georgii a ke konci války za nezávislost pod generálem „Šilencem“ Anthonym Waynem pomáhal vyhnat Brity z Georgie.

Po zajištění americké nezávislosti sloužil Tattnall senior ve **Všeobecném georgijském shromáždění**, americkém Senátu a nakonec se stal i guvernérem státu. Do dějin se nejvýrazněji zapsal bojem proti nechvalně proslulému **podvodu s pozemky Yazoo**, kdy se spekulanti a zkorumpované elity pokusili nesmírně zbohatnout na nevyužitých zemích západně od současné Georgie. Vděční občané po Tattnallovi jako připomínku jeho boje s korupcí později pojmenovali okres.

Když Tattnall starší zemřel, bylo Josiahovi teprve osm let. Jako dospělý se dal k námořnictvu, kde sloužil s jistými poctami za války proti Britům roku 1812 a v čase míru pak postupoval v námořní hierarchii.

Opiové války proti Číně nebyly o nic méně hanebné než pozemkový podvod Yazoo. Evropským obchodníkům došlo, že opium z Britské Indie lze s velkým ziskem prodávat Číňanům. Čínská vláda sice obchod s opiem zakázala, Britové s Francouzi však neváhali vynutit si jeho legalizaci a tím pádem i pokračování výnosného obchodu silou zbraní.

V jedné z bitev druhé opiové války napadla britsko-francouzská vojska čínské opevněné pozice známé jako pevnost Taku, střežící ústí řeky Hai a tím i přístup do Pekingu.

V té době už komodor Tattnall velel lodi *Toey-Wan* (nebo *Towey Wan*), přiřazené k americkému námořnictvu. Jeho rozkazy byly jasné: měl pouze pozorovat anglo-francouzský útok. Britský kontradmirál James Hope plánoval vyslat námořní sílu ostřelovat pevnost a po jejím umlčení vysadit obojživelná vojska a obsazením opevněných pozic Číňany pokořit. Útok začal 24. června 1859.

Velké britské a francouzské fregaty se nemohly zapojit do ostřelování, protože přístup k pevnostem pro ně byl příliš mělký, takže útok muselo provést jedenáct menších dělových člunů, každý osazený pouhými čtyřmi zbraněmi. Evropané rychle zjistili, že jejich zpravodajské informace byly velice nepřesné – Číňané byli připravení a opevnění mnohem lépe, než očekávali.

Z pevnosti se spustila drtivá dělostřelba natolik přesná a smrtící, že francouzští a angličtí důstojníci byli přesvědčeni o tom, že zbraně musejí ovládat Evropané. Velící dělový člun admirála Hopea *HMS Plover* byl zasažen tak těžce, že většina posádky byla mrtvá, nebo zraněná a mezi těžce raněnými byl i sám admirál.

Komodor Tattnall to všechno zpovzdálí sledoval a samozřejmě si uvědomoval, že jeho rozkazy mu zapovídají udělat cokoli víc. Podle některých svědectví byl však masakrem evropských soukmenovců natolik znechucený, že prohlásil: „Ať se propadnu, jestli tady budu nečinně přihlížet, jak vraždí bělochy.“ Napnul tak americkou neutralitu až do bodu prasknutí, když nasměroval svůj parní člun k poškozenému *Ploveru* a nabídl Britům evakuaci raněných. Ti nabídku okamžitě s vděkem přijali. Tattnall začal s odvozem raněných a padlých a na palubě *Ploveru* také zanechal oddíl svých mužů.

Když se k *Ploveru* vrátil, někteří z jeho mužů byli celí černí od střelného prachu a na Tattnallův dotaz: „Copak jste tady vy uličníci prováděli?“ jeden z nich odpověděl: „Víte pane, když jste odpluli, neměli jsme tu nic moc na práci, tak jsme si řekli, že se na chvíli postavíme k dělům.“

Zřejmě inspirováni rozhořčením svého komodora z pohledu na Číňany zle tísněné rasové druhy námořníci očekávali – zcela oprávněně, jak se ostatně ukázalo – že Tattnall nebude mnoho namítat, když pomůžou pochroumané britské posádce náležitě Asiatům odpovědět palbou.

Britové s Francouzi sice byli odrazeni a bitva o pevnost Taku skončila čínským vítězstvím, Tattnallova spontánní akce však neušla pozornosti světové veřejnosti. Zazněla pochopitelně kritika za neuposlechnutí rozkazů, ale jeho kariéru to zdá se nijak neovlivnilo. Ve skutečnosti mnozí označují tuto epizodku za počátek znovunavázání vřelejších vztahů nové americké republiky s Evropou a Velkou Británií zvláště.

Syn Američana-bojovníka ve válce za nezávislost Tattnall nedůvěřoval a opovrhoval monarchií i evropskou politikou a živě pamatoval také na válku v roce 1812, vybojovanou proti Britům. Přesto jej pohled na britské a francouzské námořníky a námořní pěšáky decimované čínskou dělostřelbou přiměl zapomenout na stará nepřátelství a vzepřít se

rozkazům. Když po něm žádali vysvětlení, Tattnell proslule odvětil, že „krev je hustší než voda.“ Tato slova výstižně shrnovala ducha rasové solidarity 19. století a nadchla Evropany na obou březích Atlantiku.

Po službě v Pacifiku se Tattnell vrátil do Spojených států, kde sledoval rostoucí napětí mezi jižní a severní částí země. Mnozí by jistě předpokládali, že po dlouhých letech strávených na moři ve službě hvězd a pruhů nebude mít ke Georgii kdovíjak pevné pouto; že nebude souhlasit s odtržením a že možná zůstane stejně jako někteří další Jižané ve Federálním námořnictvu. Když však Georgia odešla z Unie, dokonce ještě před formálním vznikem Konfederace, Tattnell se vzdal své hodnosti v americké flotile a dal se k Námořnictvu státu Georgia. Krev tak znovu byla hustší než voda.

Během války sloužil v mnoha funkcích, nejvíce se však do dějin zapsal velením *CSS Virginia*. Proslulý boj mezi *USS Monitor* a *CSS Virginia* (známá také jako *Merrimac* nebo *Merrimack*) byl prvním střetem obrněných plavidel. Často se říká, že v tomto jediném souboji *Virginia* s *Monitorem* poslaly do výslužby loďstva zemí celého světa. Tattnell při tomto střetu *Virginii* nevelel, ale po zranění velitele Franklina Buchanana převzal jeho povinnosti.

Tattnell měl s lodí velké plány, které však z větší části nebyl schopen uskutečnit. *Virginia* sice opakovaně rozháněla početná uskupení unijního loďstva, nikdy se jí však nepovedlo uštvět mu drtivé škody, v něž Tattnell doufal. Nakonec mu připadla hořká povinnost loď potopit, aby se vyhnula zajetí. Většinu zbytku války strávil organizací pozemních vojsk, a když v prosinci 1864 Sherman obsadil Savannah, padl do zajetí.

Po válce byl Tattnell ze zajetí propuštěn a odešel do Kanady. Ocitl se velice tísnivé finanční situaci, zjistil však, že na jeho skutky před pevností Toku se dosud nezapomnělo. Krev zůstala hustší než voda a Angličané se rádi složili na jeho živobytí. Tattnell se nakonec vrátil do Georgie, kde roku 1871 zemřel a byl pohřben na jednom z nejkrásnějších hřbitovů v Savannah, Bonaventure Cemetery. Jeho životní dráha tak opsala dokonalý kruh: narodil na plantáži Bonaventure a pochovali jej na hřbitově Bonaventure, který nechal založit jeho otec. Dokonce zemřel v den svých narozenin: 14. června.

Ve 20. století se mu dostalo dvojí pocty. Za 1. světové války po něm byl pojmenován torpédoborec třídy *Wickes*. Druhou *USS Tattnell* byl torpédoborec vyzbrojený naváděnými střelami, který aktivně sloužil až do roku 1993. V dnešní atmosféře bychom se však s větší pravděpodobností dočkali *USS Puff Daddy*, než do třetice *USS Tattnell*.

Čin podobný Tattnellovu by totiž dnes zlomil vaz kariéry sebelepšího velitele – za upřednostnění rasové loajality před rozkazy by totiž Tattnell bez stínu pochyb stanul před vojenským soudem. Trestu by neunikli ani jeho námořníci a ministerstvo zahraničí by Číňanům s poníženou omluvou vyplatilo odškodnění.

Životní osudy otce i syna Tattnellů promlouvají i k nám. Oba našli dospělost ve službě vládě a do rebelií se nehnali. Loajalita obou měla podobu soustředných kruhů: nejprve vlastní rodina, pak rodina rozšířená a konečně jejich rasoví bratraci. Krev pro ně byla hustší než

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

voda – a dokonce hustší než stát nebo politika.

Úvaha Lawsona Wellborna **Josiah Tattnall: A White Man's White Man** vyšla na stránkách American Renaissance 14. října 2016.